
Nyttårsbetraktninger

FRA FORENINGEN

HARRY MARTIN SVABØ

generalsekretær

«Jeg vil gjerne ha følelsen av å ha vært en god lege.» Slik falt ordene fra en ung kvinnelig kollega som hadde arbeidet for Leger Uten Grenser i Sudan, da hun i en radioreportasje ble spurt om hva det var som var drivkraften i hennes engasjement. Arbeidsforholdene var vanskelige, hjelpemidlene primitive og lønnen dårlig. Likevel var det noe ved dette arbeidet som fikk henne til å føle en dyp tilfredshet.

Man blir imponert over en slik innstilling, men får også anledning til å reflektere omkring utsagnet. Det sentrale for vår kollega må ha vært at den form for legevirkosomhet hun var engasjert i, rørte ved kjernen i hennes identitet som lege og medmenneske, og spilte på strenger i personligheten som gir gode vibrasjoner.

Selv om situasjonen for en lege i Sudan er fjernt fra den de fleste av oss befinner seg i, er analogien til vår egen situasjon ikke helt uaktuell. Bildet av legen i det krigs-, sult- og sykdomsherjede Sudan er egnet til å sette det sentrale i legerollen i et skarpt relieff, nemlig møtet med pasienter. Uten avansert teknologi eller andre hjelpemidler må man først og fremst by på sin profesjonelle kompetanse og seg selv.

Det er beundringsverdig at leger som driver hjelpearbeid i ulike deler av verden, kan sette til side personlige behov for økonomi, trygghet og komfort og frivillig oppsøke situasjoner med ekstreme medisinske behov. De etablerer egne premisser for legefaglig virksomheten under vanskelige forhold og oppnår både profesjonell tilfredsstillelse og takknemlighet fra dem som får hjelp. Disse legene viser medlidenhet, mot, uavhengighet og handlekraft og får derfor utrettet det utrolige. For dette fikk Leger Uten Grenser Nobels fredspris for 1999.

Men også i Norge må det være mulig å føle seg som en god lege. Og svært mange har grunn til det. De fleste av oss har både latt oss tilpasse og stiller krav om ganske andre rammevilkår for legegjerningen. Vi har fått institusjoner skapt av altruisme og faglig entusiasme, drevet frem av utviklingen innen medisinsk teknologi og terapeutiske alternativer kombinert med økonomisk

vekst og ambisiøs offentlig politikk. Vi har fått et helsevesen som er sterkt påvirket av arbeidslivets forhandlende parter, etter hvert er det også overpolitisert, overstyrt og overadministrert. Vi ser at det skorter på god organisering og ledelse, at helseinstitusjonene som kollektive goder kommer under økonomisk press, og vi opplever at individualistisk nyttetenkning og rettighetstenkning foredles i ly av oljerikdommen. Dette setter sitt preg også på helsevesenet og oss som arbeider i det.

Vi ser klare tegn på at mange leger er gått trette. Det er lett å tape av syne det grunnleggende elementet i legegjerningen som var drivkraften for vår kollega i Sudan – det rendyrkede møtet mellom lege og pasient uavhengig av fysiske forhold og betingelser. Kan vi ved siden av standardprosedyrer og metodebøker gjenerobre dette vitale elementet i legerollen, foredle møtet med pasienten og utfolde de humanistiske og artistiske sidene ved legekunsten, bør det være mulig for flere å oppleve følelsen av «å være en god lege».

Ved inngangen til 2000 er det gledelig å se at leger over hele verden; World Medical Association, den europeiske legeforednings sammenslutningen (Comité Permanent) og samarbeidsordningen mellom Verdens helseorganisasjon og legeforedningene i Europa (EFMA) arbeider for å justere utviklingen av legerollen.

Det pasientene kommer til å etterspørre i tillegg til eller uavhengig av medisinsk teknikk, er gode menneskelige egenskaper hos den som skal hjelpe. Legen som kompromissløst byr på sin faglige kompetanse og seg selv, er den gode lege.

Godt nytt år.

Publisert: 20. januar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforedning 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.